

TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ TẠI VIỆT NAM: NHÌN TỪ ĐÓNG GÓP CỦA YẾU TỐ KHOA HỌC CÔNG NGHỆ

Ngày nhận: 17/11/2014
Ngày nhận lại: 30/12/2014
Ngày duyệt đăng: 10/4/2015
Mã số: 4-15-14

Phạm Hồng Mạnh ()*

Tóm tắt: Nghiên cứu này nhằm đánh giá đóng góp của yếu tố khoa học công nghệ đối với tăng trưởng kinh tế (TTKT) tại Việt Nam trong giai đoạn 1991-2012. Bằng việc sử dụng lý thuyết kinh tế về hàm sản xuất và phương pháp hạch toán tăng trưởng để xây dựng mô hình kinh tế lượng nhằm xác định mức đóng góp của yếu tố khoa học công nghệ trong TTKT tại Việt Nam. Kết quả phân tích cho thấy trong giai đoạn 1991-2000 tốc độ tăng trưởng bình quân của TFP chỉ đạt mức 0,17%; trong khi đó giai đoạn 2001-2005 đã giảm 0,16% và tiếp tục giảm 0,46% trong giai đoạn 2006-2012. Như vậy mức đóng góp của yếu tố khoa học công nghệ đối với TTKT tại Việt Nam là khá thấp, trong khi đó yếu tố về vốn và lao động trở thành động lực tăng trưởng chính trong thời kỳ này. Từ kết quả phân tích, nghiên cứu cũng đề xuất một số chính sách quan trọng nhằm nâng cao tỷ trọng đóng góp của yếu tố khoa học công nghệ đối với TTKT của Việt Nam.

Từ khóa: Tăng trưởng kinh tế, khoa học công nghệ, TFP.

Đặt vấn đề

Sau hơn 25 năm đổi mới, Việt Nam về cơ bản đã thoát ra khỏi tình trạng nghèo nàn, lạc hậu và kém phát triển, nền kinh tế đang ngày càng hội nhập sâu, rộng và toàn diện với nền kinh tế thế giới. Những thành tựu to lớn đó là kết quả của quá trình đổi mới cơ chế quản lý, phát triển kinh tế nhiều thành phần, huy động và sử dụng có hiệu quả mọi nguồn lực trong nước và tranh thủ các nguồn lực từ bên ngoài (Chính phủ, 2011). Bên cạnh đó, chính sách phát triển khoa học và công nghệ, cùng với giáo dục đào tạo đã góp phần quan trọng trong việc cung cấp nguồn nhân lực có chất lượng, nhiều lĩnh vực quan trọng đã áp dụng các công nghệ mới vào sản xuất, qui mô đầu tư cho lĩnh vực khoa học và công nghệ ngày càng tăng. Tuy vậy, thực tiễn cho thấy cấu trúc vận hành của nền kinh tế nước ta vẫn chủ yếu là theo mô hình tăng trưởng theo chiều rộng. Việc thâm dụng vốn, lao động và ít chú trọng về khoa học công nghệ

trong thời kỳ dài đã làm cho năng suất lao động của Việt Nam luôn ở mức rất thấp so với các quốc gia khác trong khu vực (Trần Thọ Đạt, 2012; Đỗ Đức Bình, 2013). Nếu mô hình kinh tế không sớm khắc phục được vấn đề này, thì Việt Nam rất dễ rơi vào bẫy thu nhập trung bình.

Chiến lược phát triển kinh tế xã hội tại Việt Nam giai đoạn 2011-2020 xác định tốc độ TTKT Việt Nam đạt từ 7-8% năm (Chính phủ, 2011). Như vậy, nguồn lực nào sẽ thúc đẩy tăng trưởng và đảm bảo sự vững chắc?

Để trả lời câu hỏi nghiên cứu này, bài viết sẽ đánh giá về đóng góp của yếu tố khoa học và công nghệ, cũng như nhận diện những đặc điểm và nguồn gốc của TTKT Việt Nam trong thời gian qua. Những hạn chế cũng được phác họa, trên cơ sở đó sẽ góp phần đề xuất những gợi ý chính sách nhằm phát triển hoạt động khoa học công nghệ, để hoạt động này thực sự trở thành động lực thúc